

Advies van de informateur

bestuursperiode 2026-2030

Anne Kuik

Aalten, 21-04-2026

Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 ben ik door de fractievoorzitter van het CDA, de heer Raimond Smit, benaderd met de vraag of ik bereid was het informateurschap op mij te nemen ten behoeve van de vorming van een nieuw college van burgemeester en wethouders in de gemeente Aalten. Ik heb aangegeven dat ik dit als een eervolle en verantwoordelijke opdracht beschouw, waarvoor ik mij graag beschikbaar wilde stellen.

In de raadsvergadering van 7 april 2026 heeft de gemeenteraad mij vervolgens formeel benoemd tot informateur. Tijdens deze vergadering hebben alle fracties hun visie gegeven op de uitslag van de verkiezingen en hun eerste gedachten uitgesproken over het vervolg. Partijen hebben hun reflecties gedeeld, waarbij zichtbaar werd dat er brede betrokkenheid bestaat bij het vinden van een stabiele en toekomstgerichte samenwerking.

In dit rapport doe ik verslag van het informatieproces dat ik heb gevoerd, de gesprekken die ik in dat kader heb mogen voeren en de indrukken en inzichten die dat heeft opgeleverd. Ik ben daarbij uitstekend ondersteund door uw griffie. Dit rapport informeert de raad over de voortgang van mijn opdracht en biedt handvatten voor de collegevorming.

De gemeenteraad van Aalten heeft mij de volgende opdracht gegeven:

1. Te onderzoeken welke in de raad vertegenwoordigende partijen een solide en duurzaam college van burgemeester en wethouders kunnen vormen in de bestuursperiode 2026-2030;
 - de informateur betreft hierbij zowel de verkiezingsuitslag als de verkiezingsprogramma's;
 - de informateur kijkt hierbij naar een constructieve samenwerking tussen de leden van het te vormen college en tussen de collegeleden en de gemeenteraad;
2. De raad te rapporteren over haar bevindingen van de informatiefase en aanbevelingen te doen voor de daarop volgende formatiefase.

In uw debat op 7 april werd door diverse fracties gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Mij werd duidelijk dat dit aspect ook relevant kan zijn in de informatiefase. Om die reden heb ik ook dit onderwerp in de gesprekken ingebracht.

Overzicht zetelverdeling

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 in de gemeente Aalten is als volgt:

<i>Fractie</i>	<i>Zetels</i>
CDA	7
BBB-HMV	4
GemeenteBelangen	4
PP-GL-PvdA	3
VVD	2
ChristenUnie	1

De verkiezingen hebben niet tot grote veranderingen geleid. In algemene zin kan worden geconstateerd dat:

- Het CDA de grootste partij van de gemeente Aalten is geworden.
- De (nieuwe) fractie van PP-GL-PvdA een zetel heeft gewonnen, de overige fracties hebben hetzelfde aantal zetels als in vorige periode.
- De BBB-HMV is in stemmenaantal de tweede partij geworden (was GemeenteBelangen).

Mijn werkwijze

Alle partijen heb ik uitgenodigd voor een gesprek. Alle gesprekken met de fracties zijn gevoerd langs dezelfde onderwerpen/vragen, die van te voren aan hen zijn toegezonden. Bij de gesprekken waren eveneens de griffier en adj. griffier aanwezig.

Op vrijdag 10 april heb ik gesprekken gevoerd met de fracties van PP-GL-PvdA, VVD, GemeenteBelangen en BBB-HMV. Maandag 13 april waren er gesprekken met de fracties van het CDA en de ChristenUnie. Alle gesprekken hebben zich gekenmerkt door een plezierige, toekomstgerichte en open sfeer.

Ik heb ook een telefonisch onderhoud met de burgemeester gehad.

De volgende onderwerpen zijn in de gesprekken met de partijen aan de orde gekomen:

1. Algemeen beeld van de verkiezingsuitslag
2. Inhoudelijke speerpunten en eventuele breekpunten / randvoorwaarden
3. Samenwerking en vorm van programmatisch akkoord
4. Bestuursstijl en -cultuur
5. Gewenste coalitie/aantal wethouders
6. Eigen deelname aan coalitie en eventuele kandidaat-wethouders
7. Overige relevante punten voor de (in)formatie

Van de gesprekken met de fracties is een kort en zakelijk verslag opgesteld. De verslagen zijn ter goedkeuring voorgelegd aan de fractie. Deze zijn als bijlage bij deze rapportage gevoegd.

Observaties

Algemeen ...

- Zonder uitzondering noemen de fracties de goede verhoudingen, zowel onderling als met de leden van het college. Die worden zeer gewaardeerd en de meeste fracties benoemen expliciet hierin ook te willen blijven investeren.
- Geen van de fracties sluit een andere fractie op voorhand uit om in het college mee samen te werken. Wel geeft een aantal fracties aan reserves te hebben om met een bepaalde fractie samen te werken.
- Alle partijen hebben aangegeven in beginsel bereid te zijn om bestuursverantwoordelijkheid te nemen. Eén partij heeft daarbij aangegeven dat collegedeelname gezien het aantal zetels niet als eerste optie voor de hand ligt.
- Alle partijen hebben inhoudelijke aandachtspunten/speerpunten benoemd.
- Enkele partijen hebben breekpunten genoemd of punten die heel zwaar liggen. Het dossier rondom het AZC wordt daarbij veel genoemd, maar niet uitsluitend.
- Partijen kijken bij de vraag met wie eventuele samenwerking wenselijk is zowel terug op ervaringen in de voorbije bestuursperiodes als naar de toekomst. Daarbij geldt ook dat partijen ervan overtuigd zijn dat goede persoonlijke verhoudingen helpen om inhoudelijke verschillen te overbruggen.

... over de samenstelling van college

- De meeste partijen vinden dat de coalitie moet bestaan uit drie partijen. Een partij geeft de voorkeur aan vier partijen.
- Alle partijen zien het als logisch dat het CDA als grootste partij deelneemt aan het college. Alle partijen noemen GemeenteBelangen (GB) ook als onderdeel van het college.

- Bijna alle partijen hebben zich uitgesproken voor 4 wethouders, variërend van 3,7 (aantal fte huidige college) tot 4,0 fte. Men gaat ervan uit dat het CDA twee wethouders levert. Eén fractie heeft genoemd dat eventueel met een vijfde parttime wethouder gewerkt kan worden. Eén fractie heeft genoemd dat met drie wethouders gewerkt kan worden.
- Partijen zijn het erover eens dat het nieuwe college een stevige ambitie moet hebben en energie moet uitstralen.

Mogelijke coalities

Op basis van de verkiezingsuitslag zijn er rekenkundig gezien diverse coalities mogelijk. Tegelijkertijd is de opdracht die de gemeenteraad heeft meegegeven breder dan dat. Op basis van de gevoerde gesprekken en de hierboven beschreven observaties zijn er een aantal coalities mogelijk.

Allereerst constateer ik dat alle partijen in de te vormen coalitie zowel het CDA en GB hebben aangedragen. Voor mij betekent dit dat het voor de hand ligt dat dit motorblok in het college vertegenwoordigd zal zijn.

Enkel de fractie van BBB-HMV heeft een variant genoemd waarin deze fractie ook zelf aan een college deelneemt. De andere fracties zien deelname aan een college waarin BBB-HMV is vertegenwoordigd als onwaarschijnlijk. Dat heeft vooral te maken met uiteenlopende inhoudelijke onderwerpen, zoals onder andere de ontwikkeling van Schaersvoorde - locatie Slingelaan, en het AZC.

De volgende coalities met het motorblok zijn genoemd:

- CDA-GB-PP-GL-PvdA (14 zetels)

Deze optie wordt door meerdere partijen (CDA, GB, PP-GL-PvdA en CU) genoemd als logisch en wenselijk.

- CDA-GB-CU (12 zetels)

Deze coalitie wordt door CDA en GB als een logische en wenselijke optie genoemd. De CU heeft hierbij aangegeven zichzelf niet als eerste partner te zien om coalitiegesprekken mee te gaan voeren. Pas als andere opties niet haalbaar blijken is de CU bereid om bestuursverantwoordelijkheid te nemen.

- CDA-GB-VVD (13 zetels)

Deze optie wordt door de VVD, GB en CU genoemd als mogelijke optie. Voor GB is dit niet de eerste voorkeursvariant. Het CDA heeft deze optie niet expliciet genoemd als mogelijke variant.

- CDA-BBB/HMV-GB-VVD (17 zetels)

Deze optie wordt enkel door de BBB-HMV genoemd.

Advies m.b.t. coalitie

Op basis van onderliggende stukken, de gevoerde gesprekken en bovenstaande observaties kom ik tot het advies om een coalitie van CDA, GemeenteBelangen en PP-GL-PvdA te onderzoeken, waarbij het CDA twee wethouders levert, en GemeenteBelangen en PP-GL-PvdA ieder één. De beoogde coalitie moet zich in eerste instantie uitspreken over het wenselijke aantal fte.

Deze combinatie vormt naar mijn mening een solide basis voor een stabiele coalitie met een ruim voldoende meerderheid in de gemeenteraad, hetgeen recht doet aan de verkiezingsuitslag. Inhoudelijk liggen de partijen wellicht niet het dichtst bij elkaar, maar er zijn op voorhand geen onoverkomelijke verschillen, zo is mij gebleken. Zij hebben een gedeelde visie op de belangrijkste opgaven voor Aalten en op de wijze waarop zij met overige fracties in de gemeenteraad willen samenwerken. Ook in de onderlinge samenwerking zie ik voldoende ambitie, mede gelet op de ervaringen in de afgelopen periode.

Advies m.b.t. programmatisch akkoord

In de afgelopen periodes is gewerkt met een raadsakkoord. De ervaringen in de uitvoering ervan zijn wisselend. Tegelijkertijd zien alle fracties dit als een interessant instrument, waarbij de meerwaarde sterk afhankelijk is van de invulling en uitwerking.

Er is géén overeenstemming welke vorm een programmatisch akkoord moet hebben. Wel spreken de meeste partijen uit dat, om meerdere redenen, een akkoord op hoofdlijnen het meest wenselijk is.

GB wil een akkoord dat zo concreet als mogelijk is vanwege de duidelijkheid die dat geeft, de andere partijen zien meer een akkoord op hoofdlijnen voor zich, zodat er meer ruimte is voor de raad zelf.

Er zijn naar mijn mening twee varianten kansrijk om te onderzoeken:

1. Een raadsagenda op hoofdlijnen met een uitvoeringsprogramma dat door het college wordt opgesteld. Op de raadsagenda staan een beperkt aantal onderwerpen die de raad in deze bestuursperiode wil behandelen, daar waar mogelijk/wenselijk voorzien van enige context/richting. Op basis daarvan stelt het college een uitvoeringsprogramma op. Voorwaarde is dat álle fracties de raadsagenda onderschrijven zonder enig voorbehoud.
2. Een coalitieakkoord op hoofdlijnen met daarnaast een beknopte wensenlijst van de raad en uitvoeringsprogramma dat door het college wordt opgesteld. De college dragende partijen stellen een hoofdlijnenakkoord op. Daarna wordt de raad in de gelegenheid gesteld aanvullende wensen mee te geven. Op basis daarvan stelt het college een uitvoeringsprogramma op.

Aandachtspunten

Als informateur wil ik voor het vervolg van de onderhandelingen de volgende aandachtspunten meegeven.

Wat betreft de inhoudelijke punten adviseer ik gezien de zwaarte van het dossier van het AZC en woningbouw de formerende partijen om deze onderwerpen als eerste op de agenda te zetten. Vroegtijdig creëren van helderheid over deze 'zwaardere dossiers' is essentieel om te bepalen of er een fundament van onderling vertrouwen en programmatische overeenstemming is. Door direct de kaders en mogelijke oplossingsrichtingen voor deze dossiers vast te stellen, voorkomt u dat het formatieproces in een later stadium stagneert.

Deze beoogde coalitie beschikt over een gezonde meerderheid in de gemeenteraad. Om die reden adviseer ik om aandacht en tijd te besteden aan de verhoudingen tussen college dragende en niet-college dragende fracties en de wijze waarop de niet-college dragende fracties worden betrokken.

Ik adviseer bij de start van de formatie een expliciete keuze te maken met betrekking tot de vorm van het akkoord voor de komende vier jaar, zodat voor alle leden van de raad de verwachtingen vooraf helder zijn. Los van de vorm waarvoor wordt gekozen dient er aandacht te worden besteed aan een door het college op te stellen realistisch uitvoeringsprogramma, zowel inhoudelijk als financieel. Ook de uitvoeringskracht van de organisatie moet hierbij worden betrokken.

Alle partijen hechten grote waarde aan het betrekken van inwoners bij het te voeren beleid. Dit is een continu proces dat blijvende aandacht vraagt van alle betrokkenen. Vooral als het gaat om verwachtingen die over en weer gewekt kunnen worden. Mijn advies is om hierover niet alleen binnen de coalitie, maar met de gehele gemeenteraad duidelijke afspraken te maken.

Tot slot

Graag wil ik alle partijen in de gemeenteraad van Aalten hartelijk danken voor het in mij gestelde vertrouwen. Ik heb de openheid waarmee u de gesprekken heeft gevoerd als zeer waardevol ervaren. Dit heeft mij geholpen om tot een zorgvuldig en weloverwogen advies te komen.

Ik heb uw eervolle opdracht met veel plezier uitgevoerd en wens u allen veel succes bij het verdere verloop van het formatieproces.

Anne Kuik

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*
 - Asielopvang: AZC moet gerealiseerd worden binnen de vastgestelde kaders. Wettelijke taak en de morele plicht zijn belangrijk. Wat dat betreft liggen GB en CU dichtbij, PP-GL-PvdA ligt verder weg. Ook BBB-HMV en VVD staan hier anders in.
 - Nieuwbouw Schaersvoorde: CDA is voor nieuwbouw, BBB-HMV is voor verbouw. De lijn voor nieuwbouw is met de andere partijen ingezet.
 - Woningbouw: Gematigde groei, bouwen naar behoefte. 1000 woningen in 10 jaar. Er is hier wel wat ruimte. BBB-HMV en VVD willen harder groeien PP-GL-PvdA wil graag naar 40% sociaal. Het huidige beleid is 28%, CDA wil daar graag aan vasthouden. CDA ligt het dichtst bij GB en CU.
 - Zwemwater: CDA voor nieuwbouw van het binnenbad en behoud zwemvoorziening in Dinxperlo. BBB-HMV is voor verbouw van het zwembad in Aalten. CU wat minder op behoud Dinxperlo.
 - Duurzaamheid: Windmolens niet meer en groter dan nu, zonnepanelen niet op land, wel op dak. GB, VVD, CU staan hier redelijk gelijk in, PP-GL-PvdA heeft een afwijkend standpunt. BBB-HMV is afwijkend op het gebied van windmolens.
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen cq breekpunten**?*
 - De realisatie van het AZC moet binnen de vastgestelde kaders en er moet worden voldaan aan de wettelijke taak.

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdpijnen**?*

- 2018 heeft CDA water bij de wijn gedaan, er werd toen voor de eerste keer gewerkt met een raadsprogramma. Met name kleinere fracties hebben nu meer weerstand tegen programma. Als je een raadsprogramma moet de hele raad er volmondig ja tegen zeggen. Bij het coalitieprogramma kun je ook de oppositie uitvragen voor bijvoorbeeld een wensenlijst.
 - Je zou nu een raadsprogramma wat meer op hoofdlijnen kunnen doen met daarnaast een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen.
- *Welke fracties zouden tenminste in het **college vertegenwoordigd moeten worden**¹? Ziet u een rol voor de **eigen fractie** in het college? Met welke partijen ziet u een **constructieve samenwerking** voor u, en welke partijen **sluit u uit**?*
 - Asielopvang: GB en CU liggen dichtbij, PP-GL-PvdA ligt verder weg. Ook BBB-HMV en VVD staan hier anders in.
 - Nieuwbouw Schaersvoorde: BBB-HMV is voor verbouw. De lijn voor nieuwbouw is met de andere partijen ingezet.
 - Woningbouw: BBB-HMV en VVD willen harder groeien, PP-GL-PvdA wil graag naar 40% sociaal. Het huidige beleid is 28%, CDA wil daar graag aan vasthouden. CDA ligt het dichtst bij GB en CU.
 - Zwemwater: BBB-HMV is voor verbouw van het zwembad in Aalten. CU zit wat minder op behoud zwemwater Dinxperlo.
 - Duurzaamheid: GB, VVD, CU staan hier redelijk gelijk in, PP-GL-PvdA heeft een afwijkend standpunt. BBB-HMV is afwijkend op het gebied van windmolens.

Conclusie

 - GB en CDA liggen programmatisch op een lijn.
 - PP-GL-PvdA zit qua AZC op een andere koers, zijn hier tijdens het proces niet in opgeschoven. PP-GL-PvdA zou moeten aangeven binnen de kaders te willen gaan zitten.
 - CU ligt programmatisch ook dichtbij het CDA.
 - Voorkeur voor CDA-GB-PP-GL-PvdA of CDA-GB-CU.
 - *Uit **hoeveel wethouders** zou het college moeten bestaan?*
 - 4 wethouders, 3,7-4 fte.

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de (**bestuurlijke**) relatie tussen het college en de gemeenteraad?*
 - College mag meer doen om de raad mee te nemen.

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

- Raad in een vroeger stadium betrekken. Meer met startnotities of visies werken. Dit wordt bijvoorbeeld bij Crossfire verwacht.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichten van het college én van de **collegedragende** partijen?*
 - Doorgaan zoals het nu gaat, constructieve houding voortzetten.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - Geen.

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*

Wij hebben een aantal kernpunten benoemd in onze verkiezingscampagne:

- Wonen: Begin maken met het opstellen van omgevingsplannen voor woningbouw, uitbreiding bedrijventerrein Aalten, meer woningbouw met name in Aalten en voor innovatie in de agrarische sector.
 - Leven: Bruisende centra, bereikbare kleine kernen. Een raadsakkoord op hoofdlijnen, en daarbij een pro actievare besluit ondersteuning voor initiatieven vanuit de burgerij: evenementvergunningen, in de kernen en in het buitengebied; initiatieven die aansluiten bij de culturele waarden van een oost Nederlandse plattelandsgemeente; initiatieven voor het vasthouden van onze jeugd: wonen, werken, leven in Aalten. Aandacht voor tradities.
 - Bestuur: Efficiënte bedrijfsvoering bij de gemeentelijke organisatie. Uitbesteden van werk en inhuren externen is erg duur. Daarnaast is het tegengaan van bureaucratie belangrijk.
 - AZC: Samen een compromis vinden waar we in Aalten aan de spreidingswet voldoen, maar ook de regie in eigen hand houden. Spreiding en draagvlak is belangrijk. Niet grootschalig.
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen c.q. breekpunten**?*
 - Geen breekpunten. Dialoog om op hoofdpunten compromissen te bereiken die naar de achterbannen van alle betrokken partijen goed uit te leggen zijn.

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdlijnen**?*

- Geen coalitieakkoord. Sterke voorkeur voor een raadsakkoord op hoofdpunten waar alle zes partijen bij betrokken worden.
 - Raadsprogramma heeft veel voordelen gehad de afgelopen periode, maar drukt het debat. Tussenvorm tussen wat er nu is en een traditioneel akkoord.
 - Verwachtingen zijn aan de voorkant te hoog geweest. Het raadsprogramma heeft niet gefunctioneerd zoals gehoopt, vandaar de ontevredenheid.
- *Welke fracties zouden tenminste in het **college vertegenwoordigd moeten worden**¹? Ziet u een rol voor de **eigen fractie** in het college? Met welke partijen ziet u een **constructieve samenwerking** voor u, en welke partijen **sluit u uit**?*
 - Wij sluiten geen partijen op voorhand uit. Een samenwerking tussen pragmatische partijen zou voor de hand liggen, we denken hierbij bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, aan een coalitie van CDA-BBBHBMV-GB-VVD. Dus een centrumrechtse coalitie.
 - Tevreden over de wethouder sociaal domein.
 - Meer ambitie richting wonen, werken en industrie.
 - Niet alleen plannen hebben, maar ook plannen uitvoeren.
 - Als tweede partij logisch om mee te besturen.
 - *Uit **hoeveel wethouders** zou het college moeten bestaan?*
 - 3 á 4. Bij een coalitie van 4 partijen ligt een college met vier wethouders voor de hand. Eventueel zou een van de wethouders een parttime wethouder kunnen zijn.

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de **(bestuurlijke) relatie tussen het college en de gemeenteraad**?*
 - Wij staan een harmoniemodel voor waarbij het college de raad meeneemt in de besluitontwikkeling.
 - Daarnaast hechten we aan de controlerende en besluitende opdrachten van de raad.
 - De raad, specifiek de oppositie, vond in 2022 het uitvoeringsprogramma niet ambitieus genoeg, dit was onverwacht voor het college.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichten van het college én van de **collegedragende partijen**?*

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

- Niet-dualistisch maar liefst een van dialoog. We zullen het over veel zaken niet direct onderling eens zijn. Maar luisteren naar elkaars standpunten is ook een leermoment voor de raad als geheel.
- Het CDA is dominant in de gemeente, maar dit betekent niet dat er niet geluisterd wordt.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - De keuze voor werken met een raadsprogramma waarin al in detail afspraken gemaakt zijn in de vorige raadsperiode, in combinatie met een vrij strakke regie bij de voorbereidende vergaderingen, leidde naar onze smaak tot raadszittingen waar uiteindelijk weinig meer inhoudelijk gediscussieerd werd. Wij vinden dat jammer.
 - Ons voorstel is dan ook nu voor de komende raadsperiode te gaan werken 1) met een raadsakkoord op hoofdlijnen, in combinatie met 2) een bredere vorm van discussie tijdens de besluitvormende gemeenteraadsvergadering.
 - Men zou er aan kunnen denken om de discussie niet te beperken tot discussie over uitsluitend voorgestelde amendementen en moties, maar liefst breder en bijvoorbeeld discussie mogelijk te maken over het gehele raadsvoorstel dat ter tafel ligt.

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*
 - Financieel gezonde gemeente: in staat blijven om het zelfstandig te regelen. Nieuwbouw Schaersvoorde wordt ondersteunt. Zijn meer kansen (De Pol, zwemvoorziening). Dit zijn wel dure punten.
 - Geen stagnatie m.b.t. de voorgenomen woningbouw plannen. Verpaupering van bestaande woningen voorkomen en indien nodig aanpakken, lokale initiatieven hiervoor serieus bekijken en meenemen wat de mogelijkheden zijn.
 - Voorzieningen minimaal op huidig niveau behouden, voor groen geldt dat sober onderhoud voor ons op sommige locaties onvoldoende is.
 - Opvang van asielzoekers beperken tot wat onze wettelijke taak is.
 - Behouden van voorzieningen in de kernen. Leefbaarheid bevorderen (buurthuizen en voorzieningen).
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen cq breekpunten**?*
 - Wanneer we financieel niet meer in controle zouden zijn door risico investeringen; Onze reserves zijn behoorlijk omlaaggegaan. Dit vinden we wel een belangrijk aandachtspunt voor de toekomst.
 - Een structurele AZC opvanglocatie.
 - PP-GL-PvdA kijkt makkelijker naar belastingverhogingen. GB wil dit alleen als het niet anders kan.

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdlijnen**?*
 - Onze fractie is verdeeld hierover, er is een lichte voorkeur voor een coalitieakkoord. Het zal niet leiden tot een breekpunt wij kunnen met een

raadsakkoord maar ook met een coalitieakkoord uit de voeten. Misschien ook wensen uit de raad meenemen. Kan ook weer voor wrijving zorgen omdat je niet alles mee kan nemen.

- Voorkeur heeft wel om het zoveel als mogelijk gelijk concreet te maken en waar dit nog niet kan dan op hoofdlijnen.
 - Het raadsprogramma heeft niet gebracht wat men vooraf had verwacht. Het uitvoeringsprogramma is afgeschoten door de oppositie niet collegevormende partijen.
 - Ook afhankelijk van de partijen die de coalitie gaan vormen.
- **Welke fracties zouden tenminste in het college vertegenwoordigd moeten worden¹? Ziet u een rol voor de eigen fractie in het college? Met welke partijen ziet u een constructieve samenwerking voor u, en welke partijen sluit u uit?**
 - Gezien de standpunten liggen het CDA en GB dicht bij elkaar en zou dit de basis kunnen zijn, wij zijn wel van mening dat het wellicht verstandiger is om een derde partij erbij te betrekken.
 - CDA-GB en PP-GL-PvdA is een optie net als het nu is, waarbij een AZC naar onze mening wel een breekpunt kan zijn. (14/7).
 - CDA-GB en VVD heeft in het verleden gewerkt, degelijk en constructief. (13/8). Is nu wel een geheel vernieuwde fractie, dus nog geen ervaring in samenwerking mee.
 - CDA-GB en CU heeft in het verleden ook gewerkt. Het is wel terdege van belang welke wethouder ze zouden gaan voordragen. (12/9).
 - CDA-GB en BBB/HMV heeft niet onze directe voorkeur, we zien HMV als een partij die ongeleid is en lastig zal zijn om hier constructief mee samen te werken (15/6).
 - GB-PP-GL-PvdA -BBB/HMV zou wel de meerderheid hebben maar wij verwachten niet dat dit tot een stabiele en constructieve samenwerking zal leiden. (11/10)
 - Voorkeursvariant met CU, vervolgens PP-GL-PvdA, vervolgens VVD.
 - **Uit hoeveel wethouders zou het college moeten bestaan?**
 - Wij hebben tot nu toe met 4 wethouders (3,7 fte) het gerund, wat de gemeente grote betreft zit hier nog wat ruimte (4 fte). Afhankelijk van de portefeuille verdeling zou hier invulling aan gegeven kunnen worden.
 - 5 wethouders is ook bespreekbaar met wethouders in deeltijd. Er komen veel uitdagingen op de gemeente af.

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de **(bestuurlijke) relatie tussen het college en de gemeenteraad?***
 - College is uitvoerend orgaan met daarbij specifieke college bevoegdheden. Het is wenselijk wanneer hier gebruik van gemaakt wordt dat de raad er wel zo veel als mogelijk bij betrokken wordt.
 - Raad meenemen aan de voorkant waar het kan. Gebeurt over het algemeen wel. Waar als het niet gebeurt, komt er gedoe over.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichten van het college én van de **collegedragende** partijen?*
 - Het werkt altijd gemakkelijker wanneer er eenheid is in besluitvorming. In Aalten is dit al heel vaak het geval. Maar het is niet per se een doelstelling om altijd met een volledige raad akkoord te zijn. Een gedegen meerderheid is voor ons van belang en voldoet hiermee aan het democratisch proces.
 - Verhoudingen zijn goed. Spanningen op gebied van het AZC, sociaal domein en duurzaamheid.
 - Contacten coalitie-oppositie zijn makkelijk te maken, maar wordt weinig gebruik van gemaakt.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - GemeenteBelangen is een partij die op een constructieve wijze wil samenwerken met partijen die op basis van onderling vertrouwen uitvoering wil geven aan dat wat noodzakelijk is om de gemeente Aalten een mooie gemeente te laten zijn en blijven.

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*
 - Wonen: Meer sociale huur. Meer aandacht voor aandachtsgroepen, passend bouwen, kijk goed voor wie je bouwt.
 - Sociaal domein: Er lopen goede projecten op eerstelijns zorg en preventie. Niet alleen sturen op kosten, maar kijken welke stappen nodig zijn om het op lange termijn goed te houden.
 - Duurzaamheid: Nadruk op verduurzaming en vergroening.
 - Energietransitie en klimaatadaptatie: Gemeente Aalten loopt achter op gestelde doelen. We moeten met elkaar kijken wat wel kan.
 - Versterking lokale democratie: Inclusie, polarisatie tegengaan.
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen cq breekpunten**?*
 - Geen harde breekpunten.
 - Kader AZC: Het vastgestelde kader is leidend voor ons. Geen problemen met het plan van het college (voorzitter vanwege de koppeling met sociale woningbouw op termijn). Het mag meer zijn dan alleen de wettelijke taak, maar hoeft niet. Het belangrijkste is dat er opvang komt.

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdpijnen**?*
 - Voorkeur voor raadsagenda, maar coalitieakkoord is mogelijk.
 - Terugblik op raadsakkoord, niet iedereen is tevreden hoe het de afgelopen vier jaar is gegaan. Raadsprogramma te uitgebreid, te veel een wensenlijstje van zeven fracties, waarbij er geen prioritering is afgesproken.

- Het werd gaandeweg weer te veel een coalitie, er kwam weer een coalitieoverleg, was met name vanuit het college de behoefte. Behoefte om van te voren standpunten af te stemmen.
 - In de eerste vier jaar van het raadsprogramma (2018-2022) meer wisselende meerderheden.
 - Er zou meer gekeken moeten worden voor welke onderwerpen je gemeenschappelijk draagvlak hebt: bijvoorbeeld welke zes punten wil je deze periode in ieder geval aanpakken. Dit helpt ook bij het tegengaan polarisatie, en laat zien aan de gemeenschap dat de raad samenwerkt en niet polariseert.
 - Nog zoeken welke vorm je dan hebt voor de punten die niet in de raadsagenda staan. Dit ligt ook aan hoe de collegepartijen en wethouders daarin staan. Er moet wel een uitvoeringsdocument naast staan.
- *Welke fracties zouden tenminste in het **college vertegenwoordigd moeten worden**¹? Ziet u een rol voor de **eigen fractie** in het college? Met welke partijen ziet u een **constructieve samenwerking** voor u, en welke partijen **sluit u uit**?*
 - CDA logisch gezien de uitslag, dit is ook goed voor de stabiliteit.
 - PP-GL-PvdA wethouder is goed bezig, zou door moeten gaan. Ook nuttig als er veel nieuwe collegeleden zijn. Goed voor stabiliteit.
 - Afgelopen periode samengewerkt met GB, daarvoor met VVD. Dat ging beide goed.
 - Huidige coalitie is met één zetel gegroeid (14 zetels)
 - BBB-HMV ligt programmatisch minder voor de hand.
 - Er worden geen partijen uitgesloten.
 - Programmatisch waarschijnlijk het dichtst bij CU, maar dit is een zeer beperkte meerderheid met CDA. Lastig inschatten of GB of VVD logischer is, ook door wisselingen in de fractie bij VVD. Programmatisch is GB iets logischer, maar dit ligt ook sterk aan de onderwerpen.
 - *Uit **hoeveel wethouders** zou het college moeten bestaan?*
 - Vier fulltime wethouders gezien de toename van het takenpakket van de gemeente in de afgelopen 10 jaar en in de nabije toekomst, onder andere op het gebied van sociaal domein.

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de **(bestuurlijke) relatie tussen het college en de gemeenteraad**?*

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

- Dualistische, samenwerkende opstelling. Raad is nu reactief, hier zouden stappen in gezet kunnen worden.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichte van het college én van de **collegedragende partijen**?*
 - Tevreden over huidige cultuur van samenwerking. Kan hard zijn in het debat, maar na afloopt kan er wel een borrel gedronken worden.
 - Mag soms wel wat meer debat, wat scherper. Het is niet erg als verschillen naar voren komen, zolang het gezamenlijke doel is om tot een goed besluit te komen waarin alle belangen zijn meegewogen.
 - Onderlinge verhoudingen wel belangrijk. Samenwerking moet opgezocht worden. Je doet het samen voor de gemeenschap.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - Programmatisch zijn er veel overeenkomsten, maar natuurlijk ook verschillen PP-GL-PvdA en andere partijen. Het verleden heeft echter bewezen dat de onderlinge verschillen niet leidend zijn, maar de wil tot samenwerking. PP-GL-PvdA is zich bewust van de plattelandsgemeente waar ze wonen en de verschillende belangen. Kunnen daarin wel meebewegen, maar wil wel graag een eigen stempel achterlaten. Dit lijkt te kunnen botsen, maar de geschiedenis laat zien dat het goed werkt.
 - Mogelijk spannend punt: er kan mogelijk spanning ontstaan bij de gewenste grote investeringen zoals scholen (onder andere Schaersvoorde), zwembad, uitbreiding bedrijventerrein, plan Slingeplas - 't Broock met het oog op de financiële positie en het ravijnjaar. Op kortere termijn zal dit bij de zwembadvisie naar voren kunnen komen. Daar zal dus over gesproken moeten worden.

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*
 - Wonen: er moet vaart gemaakt worden. Bijzondere vormen (woningsplitsing, tiny houses, wonen op achtererf) meer faciliteren. Burgerinitiatieven van de grond laten komen, kijk wat/hoe het wel kan. Procedures inkorten.
 - Werkgelegenheid bevorderen: bedrijventerreinen, bedrijvencontactfunctionaris die de ondernemers kent en naar de ondernemers toegaat.
 - Bruisende en vitale kernen: evenementen, vergunningen zouden makkelijker aan te vragen moeten zijn, of voor een langere termijn. Activiteiten moeten mogelijk blijven, dit draagt ook bij aan toerisme. Centrummanager om winkelleegstand tegen te gaan.
 - Goede sociale faciliteiten voor wie het nodig heeft. Dus goed kijken of de maatregelen die we nemen ook de mensen bereiken die het het hardste nodig hebben. Zet in op activeren, zoals noaberschap en in buurthuizen. Multifunctioneel sportcentrum.
 - Financiële degelijkheid: lokale lasten laag houden.
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen cq breekpunten**?*
 - Geen breekpunten.

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdlijnen**?*
 - De ervaring met het raadsprogramma is dat in drie dagen alles dichtgetimmerd wordt. Het is een heel groot stuk geworden. Het zorgt wel voor goede onderlinge verhoudingen.

- Voorkeur voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat er wel ruimte blijft voor debat. Een coalitieakkoord maakt het ook makkelijker om je als oppositiepartij te profileren.
 - Daarnaast (later) een programma van wensen uit de raad. Wel beperkt. Over heel veel dingen zijn we het wel eens.
 - Gaan niet voor een raadsakkoord liggen, mocht dat er komen wel graag op hoofdlijnen.
- *Welke fracties zouden tenminste in het **college vertegenwoordigd moeten worden**¹? Ziet u een rol voor de **eigen fractie** in het college? Met welke partijen ziet u een **constructieve samenwerking** voor u, en welke partijen **sluit u uit**?*
 - Graag meedoen in een college. Winst (qua aantal stemmen) behaald.
 - CDA als grootste partij logisch.
 - GB heeft daarnaast de voorkeur. Eventueel ook BBB-HMV.
 - CU past inhoudelijk, maar zij hebben slechts één zetel.
 - PP-GL-PvdA staat de VVD wat verder vanaf. In het verleden samengewerkt, maar niet eerste keus.
 - *Uit **hoeveel wethouders** zou het college moeten bestaan?*
 - 3,6 – 4 fte

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de (**bestuurlijke**) relatie tussen het college en de gemeenteraad?*
 - Op dit moment open en goed.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichten van het college én van de **collegedragende** partijen?*
 - Verhoudingen zijn goed, er wordt goed geluisterd naar andere partijen om te kijken of je breed draagvlak krijgt. Belangrijk dat er een open blik is en dat wethouders praten met raadsleden van alle partijen.
 - Zie hierboven.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - AZC: voorkeur voor kleine locaties maar committeren zich aan het kader. Hechten belang aan vooraf duidelijke afspraken maken met het COA en wil goed controleren of die afspraken ook nagekomen worden door het COA.

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

- College moet ambitie hebben.
- Dicht bij de burger staan, politiek bij de burger brengen. Participatie is van belang. Belangrijk dat portefeuillehouders daarbij ook zichtbaar zijn.
- Achterhoek: mogelijkheden voor uitbreiding ambtelijke samenwerkingen.

Fractie: ChristenUnie

1. Inhoudelijk

- *Wat zijn voor uw fractie de **drie tot vijf belangrijkste speerpunten** uit uw verkiezingsprogramma die absoluut terug moeten komen in een programmatisch akkoord?*
 - Wonen: specifiek voor jongeren en ouderen. Ook kijken naar ‘bijzondere’ woonvormen, zoals hofjes voor ouderen.
 - Omzien naar elkaar: Eenzaamheid voorkomen, sociale verbanden staan onder druk.
 - Bestaanszekerheid: Mensen moeten rond kunnen komen.
 - Voorzieningen: Onderwijs (zowel basis als voortgezet), zwembad.
- *Waar liggen voor uw fractie eventuele **harde grenzen cq breekpunten**?*
 - Geen breekpunten.
 - De CU vindt het belangrijk dat wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving en zal niet meewerken aan opdrachten die daar tegenin druisen (denk daarbij aan dossier kaderstelling AZC).

2. Samenwerking

Hoewel het niet expliciet in de opdracht van de raad is opgenomen, hebben een aantal fracties tijdens het duidingsdebat wel gesproken over de vorm van een programmatisch akkoord. Om die reden vind ik het wenselijk om dit aspect ook in de gesprekken aan de orde te stellen.

- *Naar welke vorm van een **programmatisch akkoord** gaat uw voorkeur uit (raadsakkoord, coalitieakkoord, raadsagenda, combinatie, anders) en wat verstaat u daaronder? Wenst u een **gedetailleerd** akkoord om een akkoord op **hoofdpijnen**?*
 - De CU was in de basis enthousiast over het fenomeen raadsprogramma, maar heeft de manier waarop dit vervolgens in de gemeente Aalten is uitgevoerd tot minder enthousiasme geleid. Je zou een principe moeten kiezen: een raadsprogramma en alles wat daarbij hoort of een coalitieprogramma. Je kunt niet beide willen, dan gaat het wringen. Dat was bij ons het geval: een raadsbreedprogramma, uitgevoerd door een coalitie.
 - De vertaling naar het uitvoeringsprogramma sloot niet overal aan bij de bedoeling van de raad en sommige zaken zijn ongevraagd niet opgepakt. Het is dan van belang dat alle raadsfracties gezamenlijk optrekken in het aanspreken van het college, maar dat is niet altijd zo geweest.

- Mogelijk een raadsagenda op hoofdlijnen met een uitvoeringsprogramma door het college. Keuze hiervoor bij de collegepartijen laten.
- *Welke fracties zouden tenminste in het **college vertegenwoordigd moeten worden**¹? Ziet u een rol voor de **eigen fractie** in het college? Met welke partijen ziet u een **constructieve samenwerking** voor u, en welke partijen **sluit u uit**?*
 - CDA logisch qua uitslag en aantal zetels.
 - Qua uitslagen weinig verschillen, PP-GL-PvdA hebben een zetel erbij gekregen.
 - De CU wil dat recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag. Het lijkt daarom voor de hand te liggen om eerst met de huidige coalitiepartijen in gesprek te gaan.
 - De BBB-HMV heeft de afgelopen periode een aantal standpunten ingenomen die ver van verschillende partijen afstaan, ook van de CU. Gezien deze programmatische verschillen lijkt het de CU minder logisch om deel te nemen aan een college. Dat geldt in bepaalde mate ook voor de VVD.
 - CU is de kleinste partij dus niet logisch om als eerste met hen te praten, wel altijd bereid om verantwoordelijkheid te nemen. Wil graag bouwen aan de fractie.
 - Op inhoud CDA-GB. Programmatisch zouden zowel PP-GL-PvdA, CU en VVD passen.
 - CDA + GB + PP-GL-PvdA (1) of + VVD (2) of + CU (3)
- *Uit **hoeveel wethouders** zou het college moeten bestaan?*
 - 4 fte is logisch.

3. Bestuursstijl en Raadscultuur

- *Hoe ziet u de (**bestuurlijke**) relatie tussen het college en de gemeenteraad?*
 - Balanceren tussen ruimte en vertrouwen van de raad krijgen. Investeren in contact en cultuur, korte lijnen. Aan de andere kant als raad de kaderstellende en controlerende rol pakken. In de huidige cultuur wordt dit te weinig gedaan en als het wordt gedaan, wordt dit niet altijd geaccepteerd. Dit vraagt om een gepaste houding en gedrag van zowel raad als college.
- *Hoe ziet u de positie van de **niet-collegedragende partijen** ten opzichten van het college én van de **collegedragende partijen**?*

¹ Het college is van de gehele raad, wethouders zitten dan ook niet namens hun fractie in het college. Maar het is evident dat de wethouders een politieke kleur (kunnen) hebben.

- Onderwerp afhankelijk.
- Er moet gebouwd worden aan vertrouwen.
- Niet alles vooraf dichttimmeren.

Overige

- *Welke **overige zaken** wilt u meegeven aan mij?*
 - Het belangrijkste is een solide en koersvast bestuur.